

Sygn. akt I UK 249/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania I. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanego Zespołu Szkół [...] o wysokość podstawy wymiaru

składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 marca 2015 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonej oraz zainteresowanego Zespołu Szkół [...] od

wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 11 lutego 2014 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 lutego 2014 r. oddalił apelację wnioskodawczynie I. M. i zainteresowanego Zespołu Szkół od wyroku Sądu Okręgowego w K. Wydziału VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 marca 2013 r., oddalającego odwołanie wnioskodawczynie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 marca 2013 r. ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawczynie, jako pracownika zainteresowanego, za okres od lutego 2010 r. do listopada 2011 r.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawczynie pozostaje w nauczycielskim zatrudnieniu od 1 września 1999 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w Zespole Szkół prowadzonego przez Społeczne Towarzystwo Oświatowe (zwanego dalej STO). Wcześniej wykonywała tam obowiązki nauczyciela w oparciu o dwie umowy o pracę zawarte na czas określony kolejno 1 września 1996 r. i 1 września 1997 r., z tym że od dnia 1 września 1997 r. pełniła również funkcję wicedyrektora I Społecznej Szkoły Podstawowej. Następnie 1 września 1998 r. wnioskodawczynie zawarła umowę o pracę na stanowisku nauczyciela na czas nieokreślony wraz z powierzeniem funkcji wicedyrektora I Społecznej Szkoły Podstawowej do 31 sierpnia 1999 r. Umową o pracę z 1 września 1999 r. powierzono jej także funkcję wicedyrektora Zespołu Szkół STO na czas nieokreślony. Wynagrodzenie zasadnicze było modyfikowane kolejnymi aneksami do tej umowy, a wszelkie dodatkowe składniki pensji były wypłacane zgodnie z kolejnymi regulaminami Zespołu Szkół STO. Wynagrodzenia nauczycieli placówki jest finansowane z subwencji oświatowej.

Uchwałą zarządu STO z dnia 12 sierpnia 2009 r., wnioskodawczynie została powołana na stanowisko dyrektora Zespołu Szkół [...] (zwanego dalej ZSS) na pięcioletnią kadencję do dnia 31 sierpnia 2014 r. z wynagrodzeniem określonym w załączniku do uchwały. Oświadczeniem z dnia 29 sierpnia 2009 r. wnioskodawczynie wyraziła zgodę na objęcie powierzonych funkcji. W związku z tym w dniu 1 września 2009 r. udzielono jej pełnomocnictwa ogólnego do reprezentowania w sprawach finansowych i organizacyjno-dydaktycznych ZSS, tj. szkół prowadzonych przez STO. W dniu 1 września 1999 r. strony zawarły również aneks do umowy o pracę z dnia 1 września 1999 r., modyfikując ją w zakresie rodzaju umówionej pracy, tj.

przez zmianę stanowiska z wicedyrektora na nauczyciela oraz w zakresie wysokości i składników wynagrodzenia za pracę.

Statut Zespołu Szkół STO, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 września 2009 r., stanowił w § 2 ust. 1, że stosunek pracy z dyrektorem Zespołu nawiązuje zarząd STO. Bezpośrednio przed tą datą wnioskodawczyni zajmowała stanowisko wicedyrektora, otrzymując dodatek funkcyjny wliczany do wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia w placówce i uwzględniany przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. W § 2 ust. 1 aktualnego statutu ZSS, tj. w wersji obowiązującej od dnia 1 września 2009 r. przewidziano, że dyrektorów wchodzących w skład zarządu szkoły powołuje i odwołuje zarząd STO, a § 11 ust. 2 statutu stanowi, że dyrektorów wchodzących w skład zarządu szkoły powołuje i odwołuje organ prowadzący, dotyczy to także dyrektora administracyjno-finansowego (§ 14 ust. 1). Statut reguluje również uprawnienia i obowiązki dyrektora i dyrektora administracyjno-finansowego, z tym że wynagrodzenie dyrektorów jest wypłacane z konta szkoły ze środków pochodzących z chesnego.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy ustalił za okres od lutego 2010 r. do listopada 2011 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawczyni jako pracownika zainteresowanego od sumy wynagrodzeń pobieranych (przychodu) z tytułu zatrudnienia.

W odwołaniu wnioskodawczyni twierdziła, że stosunek prawny, jaki łączy ją z ZSS w zakresie sprawowania funkcji dyrektora szkoły nie ma charakteru pracowniczego, a zatem pobierane z tego tytułu wynagrodzenie nie podlega wliczeniu do podstawy wymiaru składek.

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie. Ze względu na zmianę statutu polegającą na odstąpieniu od wymogu nawiązywania stosunku pracy z dyrektorem Zespołu Szkół na rzecz „powołania” na to stanowisko, Sąd ten uznał, że wnioskodawczyni nie wykonywała obowiązków dyrektora ZSS w reżimie pracowniczym (art. 22 k.p.). Wskazał, że przepis kompetencyjny (uregulowanie statutowe) przewidujący powierzenie określonego stanowiska (funkcji) stanowi powołanie pozorne (organizacyjne) i określa sposób powierzenia stanowiska (funkcji), a nie powołanie właściwe, o którym mowa w art. 68 k.p., wywołujące skutek w postaci nawiązania

stosunku pracy na tej podstawie. Skoro z żadnego przepisu ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), ani z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) nie wynika obowiązek zatrudnienia dyrektora szkoły niepublicznej na podstawie umowy o pracę, to wykonywanie tego typu obowiązków może odbywać na różnych podstawach. W szczególności, nie ma przeszkód do przyjęcia, że wnioskodawczyni od dnia 1 września 2009 r. świadczyła pracę dyrektora na podstawie stosunku cywilnoprawnego, tj. umowy o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). Równocześnie ustawodawca na potrzeby ubezpieczeń społecznych w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., zwanej dalej ustawą systemową) rozszerzył pojęcie „pracownika” również na osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W konsekwencji organ rentowy prawidłowo ustalił, że wynagrodzenie wypłacane wnioskodawczyni w okresie od lutego 2010 r. do listopada 2011 r. wraz ze składnikiem należnym z tytułu pełnienia przez nią funkcji dyrektora Zespołu Szkół, choć wypłacane z konta szkoły i ze środków pochodzących z czesnego, stanowi w całości podstawę wymiaru składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne i zdrowotne odwołującej się. Dlatego też w odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej Zespół Szkół jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne, wobec czego jest zobowiązany do naliczenia i odprowadzenia z tego tytułu stosownych składek (art. 17 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 1a tej ustawy).

Sąd Apelacyjny oddalił apelacje wnioskodawczyni i zainteresowanego. Uznając za własne ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, wskazał, że pojęcie „pracownika” w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej obejmuje: 1/ osoby wykonujące pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub 2/

osoby, które w ramach umowy cywilnoprawnej wykonują pracę na rzecz swojego pracodawcy, choćby umowa cywilnoprawna została zawarta z osobą trzecią. W sprawie zachodzi pierwsza sytuacja objęta tym przepisem, skoro nauczyciel zatrudniony w Zespole Szkół pełni na rzecz swojego pracodawcy funkcję dyrektora tej placówki. Powołanie wnioskodawczynie na tę funkcję „doprowadziło do stworzenia między pracownikiem a pracodawcą obok stosunku pracy drugiej relacji polegającej na zobowiązaniu się pracownika do świadczenia usług w ramach stosunku cywilnoprawnego, do którego stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.)”, gdyż Zespół Szkół, w którym wnioskodawczynie była zatrudniona jako nauczyciel, „był odbiorcą typowych czynności wykonywanych przez nią jako dyrektor”. Na tym stanowisku świadczyła pracę na rzecz swojego pracodawcy w sensie przedmiotowym, tj. wyodrębnionej jednostki organizacyjnej, a „odbiorcą jej czynności wykonywanych z tytułu powierzonej funkcji był ZSS, a nie Społeczne Towarzystwo Oświatowe, które powołało ją na stanowisko dyrektora”. Celem regulacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej było zapobieganie praktykom „powielania umów o zatrudnienie w celu obejścia przepisów o ubezpieczeniu społecznym”. Pracownik, który zawiera z pracodawcą określoną umowę cywilnoprawną lub wykonuje w ramach takiej umowy pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, uważany jest za pracownika, co oznacza, że - bez względu na charakter lub rodzaj tej dodatkowej umowy - podlega ubezpieczeniu społecznemu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. W konsekwencji, w przypadku pracowników, o jakich mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych, a pracodawca ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie i zainteresowany zarzucili naruszenie: 1/ art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że wynagrodzenie pobierane przez wnioskodawczynię z tytułu wykonywania funkcji dyrektora winno podlegać uwzględnieniu w podstawie

wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za sporny okres, 2/ art. 60 k.c. i art. 65 § 2 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż „na mocy wykonywania przez wnioskodawczynię za wynagrodzeniem pracy dyrektora na rzecz zainteresowanego doszło między stronami do zawarcia umowy o świadczenie usług rozumieniu art. 750 k.c., podczas gdy nie zostały złożone zgodne oświadczenia woli stron zaś wykonywanie przez ubezpieczoną funkcji dyrektora wynikało ze statutowych zasad funkcjonowania zainteresowanego określonych przez jego organ prowadzący będący stowarzyszeniem”, 3/ art. 12 Konstytucji oraz art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm., dalej jako Prawo o stowarzyszeniach) przez błędną wykładnię i „nieuznanie, że organ prowadzący zainteresowanego będący stowarzyszeniem –Stowarzyszenie Oświatowe, posiadał prawo do ustalenia w jego uchwałach szczególnych zasad wykonywania przez wnioskodawczynię funkcji dyrektora i wynagrodzenia za wykonywanie tej funkcji, które wykluczały zawarcie umowy cywilnoprawnej”.

Zdaniem skarżących w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, wymagające wyjaśnienia, czy „art. 8 ust. 2a ustawy systemowej znajduje zastosowanie już w momencie wykonywania przez ubezpieczonego na rzecz pracodawcy pracy za wynagrodzeniem, której to pracy specyfika odpowiada charakterowi prawnemu umowy o świadczeniu usług w rozumieniu art. 750 k.c., czy też przepis ten znajduje zastosowanie tylko i wyłącznie wówczas, gdy pomiędzy pracodawcą a pracownikiem dochodzi do zawarcia takiej umowy, a więc zostaną złożone zgodne oświadczenia woli stron w rozumieniu art. 60 k.c. i art. 65 § 2 k.c.”.

Skarżący wskazali, że w nowym statucie władze Stowarzyszenia „wyraziły czytelną preferencję co do tego, że z dyrektorem szkoły nie zawiera się żadnej umowy, zaś jego prawa i obowiązki określała uchwała stowarzyszenia powołująca dyrektora oraz wewnętrzne statutowe regulacje dotyczące funkcjonowania Zespołu Szkół. Zarówno dla STO, jak i dla wnioskodawczynie czytelnym było, że powołanie jej na funkcję dyrektora nie będzie wiązało się z wykreowaniem dodatkowego stosunku zobowiązaniowego i obie strony akceptowały ten stan rzeczy”. Oznaczało to, że między stronami nie istniała wola zawarcia umowy regulującej zasady współpracy w ramach wykonywanej funkcji dyrektora. Wobec jasnej treści

uregulowań statutowych, woli takiej nie można domniemywać. Tymczasem w świetle niespornego materiału dowodowego fundamentalną kwestią jest to, że woli takiej nigdy nie było. W sprawie nie zaistniało zatem podstawowe zdarzenie prawne, które w świetle art. 65 § 2 k.c. uprawniałoby do stwierdzenia zawarcia między stronami jakiegokolwiek umowy, „nie zostały złożone zgodne oświadczenia woli stron, ani w solennej formie pisemnej, ani też w sposób nieformalny - konkludentny”. Skoro zgodnych oświadczeń woli nie było, to błędne było w ogóle rozważanie zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W konsekwencji skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji przez uwzględnienie odwołania w całości i zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżących kosztów procesu według norm przepisanych, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżących kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawierała usprawiedliwionych podstaw. Bezpodstawne, bezzasadne i chybione było stanowisko skarżących, że przepisy Prawa o stowarzyszeniach pozwalają na wykreowanie możliwości powierzania funkcji dyrektora szkoły, prowadzonej przez zainteresowane stowarzyszenie, bez jakiegokolwiek, w tym pracowniczej lub cywilnoprawnej podstawy prawnej, bo za wynagrodzeniem płatnym „z konta szkoły ze środków pochodzących z czesnego”. Tymczasem obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach tylko w zgodzie z przepisami Konstytucji oraz porządkiem prawnym określonym w ustawach (art. 1 ust. 1 Prawa o stowarzyszeniach), co oznacza, że konstytucyjne prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach (art. 12 Konstytucji RP) może podlegać ograniczeniom przewidzianym przez ustawy w zakresie niezbędnym dla ochrony praw i wolności innych osób (art. 1 ust. 2 *in fine* tego Prawa), w tym do ochrony wynikającej z imperatywnych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych. Już samo powierzenie oraz sprawowanie stanowiska dyrektora szkoły za wynagrodzeniem wypłacanym „z konta szkoły ze środków pochodzących z czesnego” stanowiło ewidentny ekwiwalent za wykonywanie obowiązków dyrektora

szkoły, co potwierdzało zobowiązaniową (pracowniczą) naturę powierzenia ubezpieczonej stanowiska dyrektora szkoły. Oznaczało to, że skarżąca (ubezpieczona) nie sprawowała funkcji dyrektora szkoły prowadzonej przez skarżące stowarzyszenie społecznie bez żadnej (jakiegokolwiek) podstawy prawnej oraz nieodpłatnie w ramach „korporacyjno-wewnątrzorganizacyjnego” stosunku powierzenia obowiązków dyrektora szkoły na podstawie postanowień statutu szkoły niepublicznej. Przeciwnie, skoro ubezpieczona wykonywała statutowo określone prawa i obowiązki organu (dyrektora) Zespołu Szkół Społecznych na rzecz tej szkoły i za wynagrodzeniem z tytułu sprawowania wymienionej funkcji kierownika szkoły, przeto skarżący nie mogą zasadnie ani racjonalnie twierdzić, że powierzenie i sprawowanie stanowiska dyrektora szkoły i to przez ubezpieczoną, która równocześnie była nauczycielem zainteresowanej szkoły, odbywało się „bez żadnej umowy” oraz z wyłączeniem tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w związku z odpłatnym wykonywaniem obowiązków dyrektora zatrudniającej jej szkoły. Odpłatne wykonywanie obowiązków dyrektora skarżącego Zespołu Szkół Społecznych, prowadzonego przez stowarzyszenie, potwierdzało ewidentnie zobowiązaniową i pracowniczą podstawę i charakter prawny stosunku zatrudnienia nauczyciela na kierowniczym stanowisku pracy w szkole nie tylko w rozumieniu art. 60 i 65 k.c., ale już na podstawie art. 22 § 1, 1¹ i 1² k.p. (w związku z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela), które - co do zasady - wykluczają „nienazwane” zatrudnienie nauczyciela na stanowisku dyrektora szkoły „bez jakiegokolwiek podstawy prawnej”. Dyrektor szkoły jest jej pracownikiem zatrudnionym na kierowniczym stanowisku pracy. Zatrudnienie dyrektora szkoły z reguły ma charakter pracowniczy i podlega pracowniczemu tytułowi podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, o którym mowa już w art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Do takiej prawidłowej konkluzji doszedł także Sąd Apelacyjny, który następnie niepotrzebnie nawiązał do treści art. 8 ust. 2a tej ustawy w zakresie poszerzonej definicji pracownika dla celów ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy pracownik (nauczyciel) sprawuje funkcję dyrektora szkoły na podstawie umowy prawa cywilnego, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące

zlecenia, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje kierownicze zatrudnienie na rzecz szkoły, z którą pozostaje w nauczycielskim stosunku pracy.

Takiej kwalifikacji prawnej nie podważało poddawanie opodatkowaniu źródła przychodu z tytułu sprawowania funkcji dyrektora szkoły w ramach działalności wykonywanej przez ubezpieczoną osobiście w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ani to, że ustawodawca odróżnia źródła przychodów ze stosunku pracy (art. 10 ust. 1 pkt 1) od przychodu z działalności wykonywanej osobiście, którą strony skarżące zamierzały „wyłączyć” spod reżimu prawa pracy. Sądy ubezpieczeń społecznych nie były związane wskazaną klasyfikacją źródła opodatkowania, która była oczywiście kontrowersyjna, ponieważ wykonywanie działalności osobistej, polegającej na odpłatnym sprawowaniu funkcji dyrektora szkoły przez nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, powinno być opodatkowane z tytułu wykonywania kierowniczego zatrudnienia na rzecz pracodawcy (szkoły). W konsekwencji ubezpieczona podlegała obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z pracowniczego tytułu pełnienia obowiązków dyrektora szkoły. W tym zakresie Sądy obu instancji miały na uwadze, że nauczyciel szkoły prowadzonej przez stowarzyszenie wykonywał zobowiązaniowe czynności dyrektora szkoły za wynagrodzeniem, ale skoro wykonywał wymienione kierownicze zatrudnienie w imieniu i na rzecz swojego pracodawcy (szkoły) w ramach stosunku pracy, to z takiego stosunku i tytułu prawnego podlegał ubezpieczeniom społecznym. Dla prawidłowości takiej oceny bez znaczenia prawnego był potencjalnie zgodny zamiar stron wyłączenia „dodatkowego” wynagrodzenia za wykonywanie przez nauczyciela obowiązków dyrektora szkoły spod reżimów prawa pracy i prawa cywilnego, który zmierzał ewidentnie do obejścia imperatywnych regulacji prawa ubezpieczeń społecznych, w tym bezpodstawnego i bezzasadnego wyłączenia ubezpieczonej z obligatoryjnego tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu i od przychodu uzyskanego z odpłatnego wykonywania obowiązków dyrektora szkoły na rzecz zatrudniającej go szkoły.

Tylko wtedy, gdyby ubezpieczona społecznie lub z poczucia obywatelskiego obowiązku wykonywała kierownicze czynności dyrektora szkoły, tj. bez tytułu prawnego oraz nieodpłatnie (bez wynagrodzenia), to potencjalnie akceptowalne

byłoby stanowisko o bezumownym i społeczno-obywatelskim realizowaniu nienazwanego stosunku współpracy na stanowisku dyrektora szkoły niepublicznej. W ustalonych okolicznościach sprawy Sąd Najwyższy potwierdził stanowisko, że szkoła niepubliczna, w której zatrudniony nauczyciel wykonuje za wynagrodzeniem obowiązki dyrektora, jest pracodawcą i płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe chorobowe i wypadkowe z tytułu tego „dodatkowego” zatrudnienia, chociażby organ prowadzący szkołę (zarząd stowarzyszenia) oraz nauczyciel, któremu powierzono stanowisko dyrektora szkoły „zgodnie wykluczali” stosunek pracy lub inny odpłatny zobowiązaniowy stosunek tego kierowniczego zatrudnienia prawnego jako podstawę sprawowania funkcji dyrektora szkoły (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Tylko wtedy, gdyby ubezpieczona wykonywała kierownicze obowiązki dyrektora szkoły społecznie lub z poczucia obywatelskiego obowiązku, tj. bez tytułu prawnego oraz nieodpłatnie (bez wynagrodzenia), to potencjalnie mogłoby być rozważane stanowisko o bezumownym i społeczno-obywatelskim realizowaniu nienazwanego stosunku współpracy na stanowisku dyrektora szkoły niepublicznej bez przychodu, który nie uzasadniałby ustalenia podstawy i wymiaru składek za społeczne i nieodpłatne wykonywanie funkcji dyrektora szkoły. Na gruncie ujawnionych ustaleń w sprawie nie budzi wątpliwości stanowisko, że skoro ubezpieczona sprawowała odpłatnie funkcję dyrektora w imieniu i na rzecz zatrudniającej ją szkoły, to ten płatnik składek (pracodawca) został prawidłowo obciążony pracowniczym tytułem i wymiarem składek na pracownicze ubezpieczenia społeczne od przychodu uzyskanego także z tego „dodatkowego” odpłatnego kierowniczego zatrudnienia. Płatnikiem składek za pracownika jest jego pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), niezależnie od tego, że dyspozycje art. 8 ust. 2a tej ustawy rozszerzają pojęcie pracownika na jego dalszą odpłatną aktywność zawodową na rzecz pracodawcy, którą dla celów i na potrzeby ubezpieczeń społecznych kwalifikuje się jako zatrudnienie pracownicze i adekwatny pracowniczy tytuł podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09). W konsekwencji pracodawca płatnik składek w celu ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy powinien sumować

wynagrodzenie z nauczycielskiego stosunku pracy oraz wynagrodzenie za odpłatne wykonywanie przez ubezpieczoną stanowiska i obowiązków dyrektora Zespołu Szkół [...]. Wynika to z art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że przychód pracownika (nauczyciela) za wykonywanie czynności na pracowniczym i kierowniczym stanowisku dyrektora szkoły podlega uwzględnieniu w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wyrokował jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.